

naravnost proti iztoku, gré do Črnega morja. Blizu tega morja odtrguje se mala panoga tako, da se na severni izhod zavije okoli vode Kamčika, ter pri Varni utone v morje; nji se pravi mali Balkan. — Na jugu odpadate dve veji; ena med Marico in Tundžo, ter obsega premili kraj Kazanlik, kjer Bolgari in Turki obdelujejo rožne polja in rožno olje pridelujejo; druga med Tundžo in Črnim morjem gré skoro do Carigrada, pravijo ji Strandža, ter se je vsaka vojska boji za voljo strašne raztrganosti in divjosti. (Dal. prih.)

Dopisi.

Iz Trsta 30. jan. J. G. V. Namesti lastnega popisa o veselicačih čitavnice naše vam priobčujem, kar je pisal „Diavoletto.“ „Prva veselica v čitavnici tržaški je bila 25. t. m. Ob osmih se je tam snidlo znamenito število gospodov in gospá, da bi se udeležili te veselice, ki je trpela do štirih po polnoči. Najprej so se poslavili vrli čitavnični pevci s petjem v slovenskem, srbskem in češkem jeziku. Po tem se je plesalo. Godla je izvrstno soldaška banda. Zala dvorana (Casa Ara) je bila prav lepo razsvitljena. Druga veselica ali tako imenovana „beseda“ je odločena za 6. februarja. Nadjamo se, da tudi takrat ne bo manj živosti in razveseljevanja v čitavnici med povabljenimi, kakor je bila gori omenjeni večer. Ker pa čitavnica je zdaj predeleč od središča mestnega, bo preložena 24. avgusta v prvo nadstropje lepe Opujčeve hiše na planjavi „rudečega mosta.“ Gotovo je, da udje bodo potem veliko bolj zadovoljni, zlasti po nekterih prenaredbah, ki se imajo vpeljati, da bo čitavnica še prijetnejša in življša.“

Iz Vranskega na Štaj. J. L. — Le malokdaj se bere v naših „Novicah“ kak dopis iz tega okraja, češ, da se pri Vranščanih národní duh še izbudil ni. Nikakor! Vranščani niso zaspanci. Začeli so se zavedati národnih pravic. Že so hotli podružnico celjske čitavnice vtemeljiti; pa njih vrlo početje se je razbilo na skali protivni. To pa jih ne ustraši, da ne bi bili Slovenci z dušo in s telesom. Dokaz tega je, da 7 iztisov „Novic“ v našo vas dohaja. Razun njih imamo tukaj skorej vse slovenske časnike, pa tudi več hrvaških listov. Le ne česa nam še manjka, in to je: pevskega društva. Od več strani se je želja slišala, da bi se včasih napravili večerni shodi in popevale domače pesmi, s kterimi se razveseljujejo drugod po svetu. Pa je le premalo samostalnosti. Vendar, če Bog dá, se bo to napravilo. — Tukajšnja šola si tudi prizadeva otroke nad podlagi materinskega jezika za prihodnje življenje izobraževati. Toraj je pa tudi Vranščani ne zabijo. Gosp. M. Hrašan, usnjarski mojster, in gosp. Oset, kupčevavec sta ji tintnikov in tinto brezplačno podariti blagovolila. Hvala!

Iz Celovca 26. jan. * 24. dne t. m. smo odprli čitavnico našo. „Pozno pridemo, pa vendar pridemo“ — moremo zdaj reči čitateljem našim. Čitavnico imamo, in podoba je, da na krepki podslombi. Začetek je bil veličasten, ne le po tem, kar je odbor udom in gostom svojim (kterih je bilo nad 300) krasnega podal v besedi in pesmi, temuč tudi v tem, kako je bilo vse sprejeto. To ti je bilo slava- in živio-klicev, da so si lahko „ad notam“ vzeli protivniki naši, da ni še propala Slovenija! Ker se nadjam, da Vam bo kdo bolj na drobno popisal to veselico, v kateri tudi deželnih glavarjev in drugih velikašev nismo pogrešali, Vam pošljem le te vrstice kot vtisek svojega srca, ki je doživelo veseli dan, da se tudi v Celovcu je odprlo svetišče narodnega življenja. Bog daj srečo! — Naj dostavim še to: Tisti večer, ko se je čitavnica odprla, je bil telegrafen urad-

nik v neki privatni hiši, kamor se navadno več dobrih znancev zahaja, da se kratkočasijo med seboj. Ko se deseta ura bliža, pravi uradnik, grém domú spat; saj blezo nekoj nikdo ne bode več telegrafoval; vojske ni; mislim tudi, da umrl nihče imeniten ni; kaj drugoga pa tako vsak podnevu utegne daleko pisati. Kakor rekel, tako storil. Ko pa drugi dan zopet v družbico pride, pripoveduje, kako mu je šlo nocojšno noč. Komaj pride domu, je že zaklenkalo; kaj je bilo? Telegram je prižvižgal na čitavnico. Komaj se v posteljo zakoplje, že zopet zacenglja; prismukal je zopet telegram čitavnici, in tako je šlo do dvanajstih, da jih je prišlo v vsem skupaj menda 15; celó iz Moskve je eden približkal; šlo je, kakor da bi bil vseh slovanski svet na nogah bil.

Iz Idrije. = V torek, 27. januarja smo imeli v Idrii prav vesel večer. Napravili so namreč naši pevci v gostivnici Brusovi večerno zabavo, ktere se je udeležilo veliko gostov iz raznih stanov. Peli so pevci: „Ljubica“ „Ilirija oživljena“, „Mihova ženitev“, „Zechers Wunsch“, „Noč“ in „Rudarska“. Vsaka pesem je bila z veliko hvalo sprejeta, kajti peli so gospodje izvrstno ter pokazali, da pod vodstvom vrlega pevodjagosp. J. Gnjezda dobro napredujejo. Le tako naprej, in nadjati se nam je še mnogo lepih veselic. S tega pa dragi naši bravci tudi lahko posnamejo, da slavna naša Idrija, kadar je samosvoja, še zmiraj stoji, kakor je stala, na domači zemlji.

Iz dolenskega Zasavja 30. pros. — V Sevnici se je sem po novem letu osnoval nemški „Leseverein“, ustrojen je na kopitu nemških kazin, pa saj toliko enakopravnosti kaže, da tudi nekaj slovanskih časopisov se nahaja v številu družih. Mi nimamo nič zoper to, da nemška inteligencija skrbi za svoje potrebe; al mi moramo skrbeti tudi za svoje; viša nam je narodna naloga, ktera ima skrbeti za tako potrebno izobraženje našega slovenskega ljudstva, ob tem, žalibog, še zapuščenem savskem pobrezji, in ktera se doseči more le je po čitavnicah, ktere ob enem, ko skrbijo za pošteno razveseljevanje, skrbé tudi za omiko narodovega jezika. Da tedaj med trdimi Slovenci ima le čitavnica važen posel, je jasno kot beli dan. Od bele Ljubljane do kraljevega Zagreba ni ob savskem pobrezji dosihmal še nikjer čitavnice! Kaj je temu krivo? Ali nam manjka mož zato, da bi se lotili imenitnega poklica? Ne, ne! Al krepke volje je treba! Spomnite se Koseskovih besed:

Volja poprav vam bodi in skrb, — izida ni dvombe!

Nadjamo se tedaj, da se kmali začno priprave za to, česar je nam živa potreba — za čitavnico!

Brezenšekov.

Iz Kranja 1. sveč. — Beseda včerajšnja v spomin Vodniku in obletnici čitavnice naše bila je posebno slovesna. Ni nam mogoče že danes obširnejega popisa podati, tedaj več o tej krasni veselici drugi pot.

Iz Kranjske gore. — 26. jan. se je prikazal pri nas brž ko ne stekel pes, ki je drvil proti Jesenicam. More res kaj posebnega biti v zraku, da v tej hudi zimi se toliko sliši od steklih psov.

Iz Loke. ** V nedeljo 24. jan. smo imeli v čitavnici naši besedo Vodniku v spomin, pri kateri se je očitno pokazal krepki napredek našega društva. Po predgovoru predsednikovem, v katerem je lepo razložil zasluge Vodnikove, so sledile pesmi, deklamacije in godba našega čitavničnega orchestra, s kterim se po pravici moremo sponašati; zraven naših g. pevcev so peli tudi g. pevci iz Kranja. Razveselil nas je presrčni pozdrav „Južnega Sokola.“ Da ob kratkem rečemo, bila je beseda prav vesela in krasna; lahko bi tisti, ki mislijo, da v čitavnici naši ni tako krepkega življenja, kakor

drugod, se prepričali svoje krive misli, ako bi prišli h kaki besedi naši!

Iz Ljubljane. — Tudi občinska (srenjska) postava, kakor jo je sklenil lanski deželni zbor, ni potrjena, tedaj jo bo c. kr. vlada letošnjemu zboru še enkrat predložila. Potrjena pa ni bila zavoljo §§. 14. 20. 24. 28. pod 13. 36. 55 srenjske postave in §. 33. volitnega reda in zavolj odstranjenega §. 80. vladnega predloga. — Brž ko ne se začno deželni zbori po veliki noči.

— Vsaki čas se pričakuje razpis novih volitev mestnega odbora, ki so v nekterih mestih že razpisane. Po deželi pa se neki ne bojo volili novi župani in odborniki, dokler ne pride nova srenjska postava.

— Z veliko hvalo se je tu sprejel govor gospoda dr. Karola žl. Wurzbach-a v državnem zboru, v katerem se je krepko poganjal, da bi odvrnil deželi naši silne stroške za nezakonske matere in otroke v tržaški porodnišnici.

— Gosp. Luka Jeran, ki je bil kot vrednik „Danice“ po ljubljanski c. kr. deželni sodni tožen, da sestavek „S križne gore“ 7. mal. srp. po §. 303, 307 in 239 kaz. zak. bega očitni mir in red, naznanja v poslednjem listu „Danice“, da ga je c. kr. viša deželna sodnija v Gradcu popolnoma nedolžnega priznala. — Popraviti imamo tudi naznanilo v poslednjem listu „Novic“ o tem, da g. Klein ni bil zavolj pomanjkanja dokazov kazni oprostjen, ampak popolnoma nedolžen spoznan.

— Danes zvečer je slovesna beseda Vodniku na spomin v čitavnici naši. Ker se „Novice“ že tiskajo, predno se je začela slovesnost, ni nam mogoče povedati že, kako je bilo. Po vsem, kar slišimo, bi trebalo, da bi imeli danes trikrat večo dvorano.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Zbornica poslancev v državnem zboru dunajskem je 25. dne p. m. sklenila postavo, da vprihodnje v porodnišnicah in nornišnicah kjer si koli bodi plačuje vsaka dežela za svoje ljudi, ako sami plačati ne morejo. C. k. vlada je podala to postavo državnemu zboru v pretres; izvoljeni odbor jo je z malimi spremembami sprejel, in večina zbora je pritrdila. Dr. Wurzbach se je s temeljitimi dokazi ustavljal tej postavi; prašal je najpred, kako da vlada ta „odlomek“ predlaga državnemu zboru, ker so vendar še bolnišnice in najdenišnice (hiše za najdene otroke), o katerih bi se tudi moglo govoriti; rekel je, da prvo in pred vsem bi bilo treba to vprašanje dognati, ali imajo porodnišnice in najdenišnice vprihodnje še biti ali ne? Res, da razmere deželá so o tej zadevi tako različne, da se ta važna reč ne dá po enem kopitu strojiti; naj se zaslisi najpred deželni zbori. Kranjsko deželo, iz ktere gré v Trst vsako leto veliko žensk v službo, bo ta postava hudo hudo zadela, zakaj poštene pridejo v službo, al tlak primorskega kupčijskega mesta je zlo polzek — v službi dobé otroka ter grejo z njim v porodnišnico; tak otrok ni Kranjec, pa vendar bo morala kranjska dežela plačati stroške za otročnico in otroka; ne reče se preveč, ako bo morala vsako leto plačati okoli 14.000 fl. Dr. Wurzbach je tedaj nasvetoval, naj se odloži za zdaj ta postava in vlada naj prihodnjemu državnemu zboru predloži postavo, ki je terjatvam časa in vednosti primerna, za bolnišnice, porodnišnice, najdenišnice in nornišnice. Govoril je tudi Čupr, naj država, kakor je to do leta 1852 bilo, na-se vzame te stroške. Al ne Wurzbachova, ne Čuprova ni obveljala; sklenjeno je bilo po večini, kakor je vlada zahtevala. — V seji 28.

jan. je moravski poslanec Ryger s 70 družniki predložil državnemu zboru nasvèt, naj se sklène, da se diplom od 20. okt. 1860 in patent od 26. febr. 1861 v tem prenaredí, da za vse kraljestva in dežele avstrijskega cesarstva veljá edina civilna in kazenska postava in da naj vse sodniške zadeve spadajo v opravilstvo vesolnega državnega zbora. Res čudno je, kako je mogel kdo ta predlog podpisati, dokler cesarski diplom od 20. oktobra 1860 veljá za „nepremakljivo ustavno podstavo“ našega cesarstva! — Ravno v tej seji pa se je začela razprava, o kateri se pravi, da je zvonec nosila v letošnjem zboru — šlo je namreč zato: ali naj državni zbor dovoli tistih 10 milijonov, ktere vlada zahteva za armadne stroške v Schleswig-Holsteinu. Poročevavec je bil dr. Giskra. Vsi ministri so bili pričujoči, vse galerije poslušavcev polne. Giskra popisuje zgodovino Schleswig-Holsteincev in stan njih pod dansko vlado, ki jim je v šolah, kancelijah, v cerkvi in javnem življenji materni (nemški) jezik vzela in danski jezik vrinila; dalje pretresuje postopanje avstrijske vlade, ktero se poteguje za Dance, in pravi, da nevarno pot hodi, ker s tem, da misli, da bo z malo vojsko zatrla vse, utegne uneti veliko vojsko po svetu. Giskra priporoča tedaj zboru odsekov nasvèt, naj se ministerstvu dovoli le 5 milijonov in 343950 gold. za to, kar zadeva vzajemnih stroškov za zvezno eksekucijo v Holstein-Lauenburgu, in naj se ministerstvu izreče, da zbor ne potrdi postopanja vladnega v schleswig-holsteinskih homatijah. Za njim stopi c. k. dvorni svetovavec Biegeleben na oder in zagovarja vladno postopanje, rekši, da london-ska pogodba je zvezda, ki vodi Avstrijo in Prusijo, in po tej pogodbi se mora Danija vzdržati celotna. Če nemški narod zahteva, da postane Schleswig-Holstein nemški, se avstrijska vlada mu ne more pridružiti, ker Avstrija ne sme pripustiti, da bi obveljala národna polika; sicer se klicu: „Nemčija naj seže do Königsau-a“ brž pridruži „Italija naj seže do jadranskega morja“. On terja tedaj, naj se vladi dovoli 10 milijonov. — Za njim so govorili v zmyslu Giskrovem proti vladi poslanci dr. Berger, dr. Brinz, dr. Rechbauer, Kuranda, Skene, dr. Hrbst, Kaisersfeld, — zoper odsekov predlog in za vlado so govorili poslanci Brints, baron Tinti, baron Pratobevera, grof Hartig, Sartori, Brosche, Ryger, Poljak Groholski pa je nasvetoval neki dostavek odsekovega predlogu, kateri meri na to, da se pripusti prihodnji določbi, kako naj se postavijo v Avstrii dežele, ki niso v nemški zvezi proti unim, ki so v nji. 3 dni je trpela razprava; govori so bili nekteri prav sjajni, nekteri zlo ostrizoper vlado. Da se zatiranemu nemškemu narodu v Schleswig-Holstein pomaga, mora tudi želeti vsak Avstrijan; al pomagajo naj Nemci, ker Nenemcem je vse eno, ali v Schleswig-Holsteinu vlada kak Glücksbürger ali Avgustenburger. Čudno je bilo slišati govornike, ki so povdarjali le „nemško orožje“, „nemško kri“, češ, da le ona je naredila Avstrijo za to, kar je, in jo rešila iz večkratne nevarnosti. Vse to se glasi tako, kakor da bi ne bili ne Slovani, ne Ogri itd. prelivali krvi za Avstrijo, ampak le Nemci!! — Do danes še ne vemo, ali je „nezaupnico v vladno postopanje“ sprejel ali zavrgel državni zbor; to pa je že znano, da ni dovolil vladi vseh 10 milijonov, ampak le polovico po nasvetu odsekovega, kakor smo gori rekli. — Čedalje bolj je podoba, da se vname huda vojska na Nemškem, ker Angleži se pripravljajo na pomoč Dancem. Tako pa pridete Prusija in Avstrija v stisko med združeno dansko-švedsko in angleško silo in med silo nemško. 1. dne t. m. je prusko-avstrijska armada prestopila mejo schleswiško.